

Sprawa C-691/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu Trybunału Sprawiedliwości****Data wpływu:**

18 listopada 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation (Francja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

10 listopada 2021 r.

Strony wnoszące skargę kasacyjną:

Cafpi SA

Aviva assurances SA

Strona przeciwna w postępowaniu kasacyjnym:

Enedis SA

1 Przedmiot i okoliczności faktyczne sporu:

- 1 W dniu 28 lipca 2010 r. doszło do awarii sprzętu elektrycznego w oddziale spółki Cafpi, która to awaria miała być spowodowana przepięciem wywołanym przerwą w obwodzie neutralnym sieci dystrybucji energii elektrycznej.
- 2 Spółka Cafpi i jej ubezpieczyciel, Aviva assurances, dochodzą odpowiedzialności od spółki Enedis, operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej i zażądali od niej odszkodowania za poniesione szkody.
- 3 Spółka Enedis twierdzi, że zastosowanie mają wyłącznie przepisy dotyczące odpowiedzialności za produkty wadliwe [(art. od 1245 do 1245-17 Code civil (francuskiego kodeksu cywilnego)], w tym trzyletni okres przedawnienia (art. 1245-16 kodeksu cywilnego), na który powołała się wobec ich powództwa o odszkodowanie.

- 4 W wyroku z dnia 6 lipca 2018 r. sąd stwierdził, że przepisy art. 1245 i nast. kodeksu cywilnego nie znajdują zastosowania, natomiast oddalił powództwo co do istoty.
- 5 Wyrokiem z dnia 6 lutego 2020 r. cour d'appel de Versailles (sąd apelacyjny w Wersalu) utrzymał w mocy wyrok wydany w pierwszej instancji. Na wstępie przypomniał, że w systemie odpowiedzialności za produkty wadliwe producentem odpowiedzialnym jest w szczególności wytwórca produktu gotowego. Jego zdaniem produktem gotowym jest produkt gotowy do dystrybucji. W tym przypadku wytwarzana energia elektryczna, w szczególności przez spółkę Électricité de France, nie jest produktem gotowym, ponieważ jest to energia o wysokim napięciu, która jako taka nie nadaje się do wykorzystania. Spółka Enedis przetwarza ją w celu dystrybucji do odbiorcy końcowego. Wynika z tego, że spółka Enedis jest producentem produktu gotowego przeznaczonego do dystrybucji do odbiorcy, a więc posiada status producenta. Sąd apelacyjny orzekł zatem, że system odpowiedzialności za produkty wadliwe ma zastosowanie i że skarga złożona przez spółki Cafpi i Aviva jest niedopuszczalna z powodu przedawnienia.
- 6 Spółki Cafpi i Aviva wniosły skargę kasacyjną od tego wyroku. Podniosły one, że uznając, iż spółka Enedis jest producentem, sąd apelacyjny naruszył art. 1245-2 i 1245-5 kodeksu cywilnego, które transponują do krajowego porządku prawnego przepisy dyrektywy 85/374/EWG w sprawie odpowiedzialności za produkty wadliwe.

2. Właściwe przepisy:

Dyrektywa Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe, zmieniona dyrektywą 1999/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 maja 1999 r.

- 7 Artykuł 1 stanowi:
„Producent jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez wadę w jego produkcie”.
- 8 Artykuł 2 stanowi:
„Do celów niniejszej dyrektywy »produkt« oznacza każdą rzecz ruchomą, nawet będącą częścią składową innej rzeczy ruchomej lub nieruchomej. »Produktem« jest również elektryczność”.
- 9 Artykuł 3 w zakresie mającym znaczenie dla niniejszej sprawy stanowi, co następuje:
„1. »Producent« oznacza producenta produktu gotowego [...]”.

Francuski kodeks cywilny

- 10 Artykuły 1245-1 do 1245-17 kodeksu cywilnego zawierają przepisy transponujące dyrektywę 85/374/EWG do krajowego porządku prawnego.

3. Stanowiska stron:***1. Spółki Cafpi i Aviva***

- 11 Spółki Cafpi i Aviva utrzymują, że spółka Enedis jest dystrybutorem energii, a nie jej producentem. Wskazują one, że Enedis jest operatorem systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej, który eksploatuje i utrzymuje, przy czym odpowiada jedynie za dystrybucję energii elektrycznej wytwarzanej przez różnych producentów, w szczególności przez spółkę Electricité de France. Twierdzą one, że oddzielenie działalności wytwórczej od dystrybucyjnej zostało narzucone dyrektywą 96/92/WE z dnia 19 grudnia 1996 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej, a następnie dyrektywą 2003/54/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającą dyrektywę 96/92/WE.
- 12 Jako operator systemu energii elektrycznej spółka Enedis jest odpowiedzialna za przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej pochodzącej od jej producenta, a sama zmiana napięcia przesyłanej energii nie czyni z niej producenta nowego produktu gotowego, jakim jest dystrybuowana energia elektryczna, która różni się od energii elektrycznej, która jest jej dostarczana.
- 13 Spółki Cafpi i Aviva podkreślają, że raz wytworzona energia elektryczna podlega rzeczywistemu zużyciu, niezależnie od jej napięcia, pod warunkiem, że system, do którego jest kierowana, jest przystosowany do wytrzymania takiego napięcia. Twierdzą one, że ingerencja operatora systemu energii elektrycznej w poziom napięcia przesyłanej energii elektrycznej nie wystarczy do uznania go za producenta nowego i odrębnego produktu, ponieważ każdy odbiorca może korzystać z transformatorów do obsługi urządzeń niskiego napięcia.

2. Spółka Enedis

- 14 Spółka Enedis utrzymuje, że w systemie odpowiedzialności za produkty wadliwe pojęcie producenta jest pojęciem autonomicznym, niezależnym od pojęcia producenta energii w rozumieniu przepisów dotyczących europejskiego rynku energii.
- 15 W systemie odpowiedzialności za produkty wadliwe producentem jest ten, kto oferuje społeczeństwu produkt w stanie nadającym się do wykorzystania lub zużycia. Energia elektryczna wytwarzana w elektrowniach, przy bardzo wysokim lub wysokim napięciu, nie nadaje się do wykorzystania i to właśnie operacja przekształcenia jej przez operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej

o średnim lub niskim napięciu umożliwia przekształcenie jej w produkt w stanie nadającym się do wykorzystania lub zużycia przez odbiorców. Wynika z tego, że tak przetworzona przez operatora systemu dystrybucyjnego energia elektryczna stanowi produkt gotowy, którego jest on producentem.

4. Ocena Cour de cassation (sądu kasacyjnego):

- 16 W odwołaniu podniesiono kwestię, czy operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej, który zmienia napięcie energii elektrycznej w celu jej dystrybucji do odbiorcy końcowego, należy uznać za „producenta” energii elektrycznej w rozumieniu dyrektywy 85/374/EWG.
- 17 Rzecznik generalny stwierdził, że wyrok sądu apelacyjnego powinien zostać uchylony. Jego zdaniem zakwalifikowanie spółki Enedis jako producenta jest sprzeczne z podstawowymi zasadami organizacji sektora energii elektrycznej określonymi w różnych dyrektywach dotyczących wewnętrznego rynku energii elektrycznej. Dodał, że uznanie, iż spółka Enedis, która nie jest producentem energii elektrycznej w rozumieniu Code de l'énergie (francuskiego kodeksu energetycznego) i dyrektyw dotyczących wewnętrznego rynku energii elektrycznej, posiada ten status w rozumieniu kodeksu cywilnego i dyrektywy 85/374/EWG, której przepisy zostały do niego transponowane, byłoby niezgodne z wymogiem zapewnienia jasności i zrozumiałości prawa. Podnosi on również, że analiza dokonana przez sąd apelacyjny prowadzi do rozróżnienia między dwiema różnymi kategoriami energii elektrycznej, energii elektrycznej jako „surowca”, wytwarzanej i przesyłanej sieciami przesyłowymi, oraz energii elektrycznej jako „produktu gotowego”, rozprowadzanej przez sieć dystrybucyjną, podczas gdy w art. 1245-2 kodeksu cywilnego stanowiącego, że energia elektryczna jest produktem, nie dokonuje się żadnego rozróżnienia. Podkreśla on ponadto, że analiza ta jest sprzeczna z rzeczywistością stosunków umownych i gospodarczych między różnymi podmiotami działającymi w tym sektorze gospodarki, ponieważ operator sieci dystrybucyjnej nie może wytwarzać energii elektrycznej z surowca, którego nie nabył, i skoro nie sprzedaje następnie tej energii, po tym jak odbiorca kupi ją od dostawcy.
- 18 Sądy francuskie rozpoznające sprawę co do istoty, do których wniesiono powództwa z tytułu odpowiedzialności przeciwko spółce Enedis w następstwie przepięć elektrycznych, przyjęły rozbieżne rozwiązania co do mającego zastosowanie systemu odpowiedzialności.
- 19 Sądy innych państw członkowskich Unii orzekły, że należy uznać ją za producenta. Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) orzekł w związku z tym, że operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej należy uznać za producenta, gdy w istotny sposób zmienia on produkt elektroenergetyczny, przekształcając jego napięcie w celu wykorzystania go przez odbiorcę końcowego (wyrok z dnia 25 lutego 2014 r., VI-ZR 144/13, pkt 12–17).

- 20 Taka interpretacja nie jest jednak oczywista i nie jest pewne, czy zostanie przyjęta przez wszystkie sądy Unii Europejskiej. W istocie taka kwalifikacja producenta przypisana operatorowi systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej może być niezgodna z dyrektywami dotyczącymi europejskiego rynku energii elektrycznej, w szczególności z dyrektywą 96/92/WE z dnia 19 grudnia 1996 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej, dyrektywą 2003/54/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającą dyrektywę 96/92/WE oraz dyrektywą 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającą dyrektywę 2003/54/WE. Dyrektywy te w efekcie wprowadziły niezależność operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych od działalności związanej z wytwarzaniem lub dostawą energii elektrycznej, która jest otwarta na konkurencję. To właśnie na podstawie tych przepisów we Francji ustawą nr 2004-803 z dnia 9 sierpnia 2004 r. narzucono podział grupy Électricité de France i utworzenie nowej spółki do prowadzenia działalności w zakresie zarządzania publiczną siecią dystrybucyjną, spółki ERDF (Électricité Réseau Distribution France), która stała się spółką Enedis, utworzoną w dniu 1 stycznia 2008 r.
- 21 Powstaje zatem pytanie, czy operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej można uznać za „producenta” w rozumieniu art. 3 dyrektywy 85/374/EWG, ponieważ ingeruje on w napięcie energii elektrycznej dostarczanej przez producenta w celu jej dystrybucji do odbiorcy końcowego. Pytanie to sprowadza się do ustalenia, czy pojęcie „producenta” energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 niniejszej dyrektywy należy rozumieć niezależnie od pojęcia producenta i dostawcy energii elektrycznej w rozumieniu dyrektyw dotyczących wewnętrznego rynku energii elektrycznej.
- 22 Pytanie należy zatem skierować do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

5. Pytanie prejudycjalne:

- 23 Cour de cassation (sąd kasacyjny) przedkłada następujące pytanie:
„Czy art. 2 i art. 3 ust. 1 dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe należy interpretować w ten sposób, że operatora sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej można uznać za „producenta”, ponieważ zmienia on poziom napięcia energii elektrycznej dostawcy w celu jej dystrybucji do odbiorcy końcowego?”.